

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 97. став 1. тачка 13) Устава Републике Србије, који прописује да Република Србија уређује и обезбеђује режим и безбедност у свим врстама саобраћаја.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

1. Одређивање проблема које Закон треба да реши

Измена Закона о безбедности саобраћаја на путевима предлаже се услед бројних иницијатива Привредне коморе Србије и удружења превозника.

Наиме, указано је да се у привредним друштвима која запошљавају професионалне возаче последњих година бележи константан недостатак квалификованих кадрова. Такође, старосна структура запослених возача у друмском саобраћају је веома неповољна, са просечном старашћу близу 55 година, јер се велики број младих професионалних возача опредељује за рад у другим земљама, где такође постоји потреба за овим кадром, а услови су знатно повољнији.

Овај проблем се једнако манифестује у превозу путника и у превозу робе, односно терета, да би од 1. јануара 2019. године добио најзначајније размере, имајући у виду да је у Европској унији, због потреба за возачима камиона и аутобуса, потпуно извесно отварање тржишта рада и укидање административних препрека за запослење наших грађана у Немачкој.

Услед дефицита ових возача, непосредно је угрожена и безбедност саобраћаја, јер, како селекција није могућа, ангажују се сви расположиви људски ресурси за послове возача аутобуса, уз једини услов – да поседују возачку дозволу за Д категорију.

Овим изменама се отклања досадашњи недостатак Закона који је представљао препреку за преправке употребљаваних моторних возила, када се приликом њиховог увоза утврди да нису у потпуности усаглашена са једнообразним техничким условима у складу са Споразумом о усвајању једнообразних техничких прописа за возила са точковима, опрему и делове који могу бити уграђени или коришћени на возилима са точковима и условима за узајамно признавање додељених хомологација на основу ових прописа, што је дугогодишња успешна пракса у развијеним државама, попут Савезне Републике Немачке. Неусаглашености моторних возила намењених тржиштима у којима се не спроводе једнообразни технички услови за возила се у неким случајевима могу отклонити преправкама, углавном на светлосним и светлосно-сигналним уређајима, уређајима за контролу и давање знакова (односно инструмент табле возила), уз утврђивање граничних вредности издувне емисије. Испитивање ће се вршити према ближим условима у пропису о испитивању возила у одговарајућој процедури.

Такође, овим изменама обухваћене су и одредбе о прелазу пута преко пруге, где се, по угледу на развијеније европске земље уводе двобојни семафори, који су се показали као ефикасније решење, и из ког разлога се очекује једноставније и јефтиније одржавање и уграђивање семафора за регулисање ових прелаза. Овде је значајна новина увођење новог сигналног појма којим се учесник у друмском саобраћају информише да је уређај на путно-пружном прелазу у квару и да се кретање врши уз повећану опрезност, што је од посебног значаја за прелазе на којима нема полубраника.

Ове измене уводе новину у области безбедности саобраћаја на путевима, у посебној подобласти микромобилног саобраћаја, која представља прилагођавање употреби саобраћајних средстава модерног доба, а то су лака електрична возила, утврђујући правила за коришћење тих возила у саобраћају, као и казне за непоштовање тих правила.

Уједно, овим изменама Закона се појашњава и поједностављује поступак утврђивања возила од историјског значаја (олдтајмера).

Поред изнетог, овим изменама и допунама су уграђене препоруке за оптимизацију поступака које Влада РС усвојила уз Програм за поједностављење административних поступака и регулативе „е-ПАПИР” за период 2019. – 2021. године, и којима су оптимизовани поједини елементи административних поступака, као што су рокови и обрасци захтева, ближе је прописана провера испуњености услова и потребне документације за спровођење поступка, као и сам поступак, вођење јавно доступне евиденције и укидање времена важења акта.

Препоруке за оптимизацију које се односе на измене и допуне Нацрта закона дате су у поступцима:

03.00.0003 Дозвола за вршење пробних вожњи ради испитивања произведеног или преправљеног моторног, односно прикључног возила;

03.00.0004 Овлашћење за вршење техничких прегледа возила;

03.00.0005 Решење о одузимању овлашћења за вршење техничких прегледа возила и

03.00.0007 Решење о одузимању дозволе за оспособљавање кандидата за возаче.

Конечно, овим изменама излази се у сусрет захтевима појединих субјеката система безбедности саобраћаја и коригују се одређена раније утврђена решења у закону, у циљу ефикасније примене и прилагођавања другим прописима.

2. Циљеви који се доношењем закона постижу

Штите се економски интереси Републике Србије и доприноси се бољој безбедности саобраћаја.

3. Разматране могућности да се проблем реши и без доношења акта

Разматрање проблема дефицита професионалних возача планирано је приликом израде новог Закона о безбедности саобраћаја на путевима. Међутим, како је процедура за доношење новог закона дуготрајније природе, измена Закона је једино решење. Такође,

изменама Закона се омогућава спровођење Програма еПапир који је Влада РС усвојила 11. јула 2019. године.

4. Зашто је доношење закона најбољи начин за решавање проблема

Доношење овог закона је и једино решење за напред наведене проблеме.

Само изменом Закона може се постићи наведени циљ, јер је Законом утврђен услов поседовања возачке дозволе С, односно С1 категорије у трајању од најмање две године, како би се добила возачка дозвола D, односно D1 категорије.

Такође, само изменама Закона је могуће прописати услове и начин провере испуњености услова, као и елементе административног поступка, као што су рокови, документација и други елементи.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

У члану 1. Нацрта закона, којим се додаје члан 2а. Закона, дата је надлежност саобраћајне полиције у погледу спровођења превентивних активности. До сада је превенција била искључива законска надлежност Агенције за безбедност саобраћаја. Овом допуном се по том питању уређује надлежност саобраћајне полиције, а имплицитно и других субјеката безбедности саобраћаја.

У члану 2. Нацрта закона, којим се мења члан 7. Закона, додата је дефиниција лаког електричног возила, као неопходност за уређивање области микромобилног саобраћаја, која до сада није била препозната у прописима. Уједно су измењене дефиниције пешачке стазе, пешачко-бицикличке стазе, бицикличке стазе и бицикличке траке, што је неопходно у смислу спроводљивости нових одредаба којима се уређује микромобилни саобраћај. Уводи се појам „контрола саобразности”, како би се створила целина у Закону у погледу одредаба које се односе на испитивање возила. Такође, у ставу 4. је предвиђено да, уместо Владе, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, на предлог Агенције за безбедност саобраћаја, прописује поступак утврђивања статуса, одузимања статуса и разврставања возила од историјског значаја (олдтајмер), садржај и начин вођења евиденције, као и изглед и садржај идентификационе потврде о возилима од историјског значаја.

У члану 3. Нацрта закона, којим се мења члан 9. Закона предвиђено је да Агенција за безбедност саобраћаја обавља послове у вези са утврђивањем статуса, одузимањем статуса и разврставањем возила од историјског значаја, издавањем идентификационе потврде и вођењем евиденције за возила од историјског значаја.

У чл. 4–10. додате су одредбе које се односе на услове за учествовање лаких електричних моторних возила у саобраћају.

У члану 11. Нацрта закона допуњује се члан 101. Закона, као последица измене члана 153.

У члану 12. Нацрта закона, у циљу прецизирања документације која се подноси уз захтев за издавање дозволе о испуњавању услова за пробну вожњу, прописивања да се подаци прибављају по службеној дужности у складу са чланом 9. ст. 3. и 4. и чланом 103.

Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС”, бр. 18/16 и 95/18 – аутентично тумачење) и усаглашавања са чланом 10. Закона о електронској управи („Службени гласник РС”, број 27/18), који, између осталог, прописује да органи успостављају и воде евиденције у електронском облику, допуњује се члан 122. Закона.

У члану 13. Нацрта закона прецизира се поступање надлежних органа приликом одржавања спортских или других приредби на путу у члану 123. Закона.

У члану 14. Нацрта закона којим се мења члан 137. Закона, уводе се двобојни семафори, који су се показали као ефикасније решење, и из ког разлога се очекује једноставније и јефтиније одржавање и уграђивање семафора за регулисање ових прелаза.

У члану 15. Нацрта закона, којим се мења члан 149. Закона, уводи се нови сигнални појам којим се учесник у друмском саобраћају информише да је уређај на путно-пужном прелазу у квару и да се кретање врши уз повећану опрезност, што је од посебног значаја за прелазе на којима нема полубраника.

У члану 16. Нацрта закона, којим се мења члан 153. Закона, у циљу усклађивања са прописима железничког саобраћаја.

У члану 17. Нацрта закона прецизира се поступање надлежних органа приликом техничког регулисања саобраћаја у члану 158. Закона.

У члану 18. Нацрта закона, којим се мења члан 180. Закона дати су изузеци од старосних услова за стицање категорије А у складу са потребама Министарства унутрашњих послова, Војске Србије и служби безбедности. Уједно је предвиђено доношење подзаконског акта којим ће се наведени поступак добијања возачке дозволе ближе уредити.

У члану 19. Нацрта закона, којим се мења члан 181. Закона, брише се временски услов који је утврђен уз услов поседовања возачке дозволе С, односно С1 категорије, пре стицања возачке дозволе D, односно D1 категорије.

У члану 20. Нацрта закона, којим се мења члан 182. Закона, на иницијативу упућену у складу са јавном расправом, у погледу издавања (пробне) возачке дозволе, извршена је допуна која се односи на ученике војних школа и кадете Војне академије, имајући у виду да је у члану 180. већ прописано да ова лица могу стећи возачку дозволу за управљање возилима С категорије са 18 година. Такође, предвиђени су изузеци за припаднике Министарства унутрашњих послова, Војска Србије и служби безбедности у погледу ограничења за управљање возилом са пробном возачком дозволом, приликом управљања службеним возилом.

У члану 21. Нацрта закона, допуњен је члан 230. изузетком који се односи на коришћење возила за оспособљавање за возаче, у тренутку када се то возило не користи у ту сврху.

У члану 22. Нацрта закона, прецизиран је члан 246. Закона, у смислу да обухвата и ватрогасна возила добровољних ватрогасних јединица.

У члану 23. Нацрта закона, којим се мења члан 247. Закона, врши се прецизирање норме тако што се одређује орган коме власник, односно корисник возила треба да да податке и доказе.

У члану 24. Нацрта закона мења се члан 249. Закона, јер се показало да је досадашњи недостатак одредаба овог члана представљао препреку за преправке употребљаваних моторних возила, када се приликом њиховог увоза утврди да нису у потпуности усаглашена са једнообразним техничким условима у складу са Споразумом о усвајању једнообразних техничких прописа за возила са точковима, опрему и делове који могу бити уграђени или коришћени на возилима са точковима и условима за узајамно признавање додељених хомологација на основу ових прописа, што је дугогодишња успешна пракса у развијеним државама, попут Савезне Републике Немачке. Неусаглашености моторних возила намењених тржиштима у којима се не спровode једнообразни технички услови за возила се у неким случајевима могу отклонити преправкама, углавном на светлосним и светлосно-сигналним уређајима, уређајима за контролу и давање знакова (односно инструмент табле возила), уз утврђивање граничних вредности издувне емисије. Испитивање ће се вршити према ближим условима у пропису о испитивању возила у одговарајућој процедури. Такође, дати су одређени изузеци за возила министарства надлежног за унутрашње послове, министарства надлежног за послове одбране, Војске Србије или служби безбедности Републике Србије, возила која се користе за инфраструктурне пројекте и за олдтајмере.

У члану 25. Нацрта закона, мења се члан 250. Закона у ставу 1, којим се прописује да се преправка може извршити на основу смерница произвођача, осим у случају када произвођач, односно представник произвођача у Републици Србији, да сагласност да се преправка може извршити уз одступање од смерница произвођача. Такође, у случају да за дату преправку не постоје смернице произвођача возила, предвиђено је да се преправка може извршити према правилима струке, уз испуњење захтева прописа који ближе уређују испитивање возила. Прецизиран је степен образовања који се захтева за лице које сачињава и потписује техничку документацију на основу које се врши појединачна производња, односно преправка возила. Такође, у ставу 6. додата је реченица којом се прави изузетак од потребе за постојањем техничке документације за све врсте преправки, које ће бити прописане подзаконским актом.

У члану 26. Нацрта закона допуњује се члан 263. Закона у делу који се односи на трајање лиценце за контролора техничког прегледа и подзаконски акт који доноси министар за унутрашње послове, а који се тиче контролора техничког прегледа возила.

У члану 27. Нацрта закона којим се мења члан 264. Закона, проширује се дејство изузетка за новопроизведена возила од правила за редовне техничке прегледе тиме што се обухвата и редован шестомесечни технички преглед, поред редовног годишњег техничког прегледа. Такође, изузимају се возила која се користе за обуку кандидата за возаче од обавезе редовног шестомесечног техничког прегледа.

У члану 28. Нацрта закона допуњује се 275. став 1. Закона додавањем регистарских таблица за возила од историјског значаја.

У чл. 29. и 30. Нацрта закона прецизирају се назив одељка 12. у глави XVIII и привремено одузимање предмета прекршаја у члану 295.

У члану 31. Нацрта закона, исправљена је техничка грешка, која се односи на ситуације издавања решења о уклањању возила.

У члану 32. Нацрта закона, на иницијативу упућену у складу са јавном расправом, у члану 297. Закона бришу се речи које се односе на време управљања и одмора возача, имајући у виду да је усвојен посебан Закон о радном времену посаде возила у друмском превозу и тахографима, на основу којег је прописано овлашћење за доношење подзаконског акта у вези са вођењем евиденција из ове области, као и овлашћење надзорним органима да врше спровођење тог закона и на путу и у просторијама превозника. Такође, у смислу наведеног, брисан је и основ за подзаконски акт, узимајући у обзир и дужност органа да прибави податке по службеној дужности у смислу члана 103. Закона о општем управном поступку.

У члану 33. Нацрта закона, на иницијативу упућену у складу са јавном расправом, брише се став 2. у члану 301. Закона.

У члану 34. Нацрта закона, мења се члан 307. Закона, ради дигитализације и поједностављења поступка подношења надлежном органу обавештења о престанку рада од стране привредних субјеката који желе да престану да обављају делатност оспособљавања кандидата за возаче, односно који су престали да обављају обуке кандидата за возаче; поступања по обавештењу и вођења евиденције у електронском облику правних лица којима је одузета дозвола, односно која су престала да обављају обуке кандидата за возаче.

У члану 35. Нацрта закона, у складу са изменама члана 307, мења се и члан 308. Закона, тј. на исти начин се дигитализује и поједностављује поступак подношења обавештавања Министарству унутрашњих послова о томе да је привредно друштво престало да обавља техничке прегледе возила, као и поступање по обавештењу и поступак достављања решења о одузимању дозволе (лиценце) за вршење техничког прегледа возила, односно поступак се спроводи подношењем обавештења привредног субјекта, субјекат престаје са радом наредног дана од дана достављања обавештења надлежном органу, а надлежни орган доноси решење о престанку важења овлашћења за вршење техничких прегледа возила, којим се констатује престанак обављања послова техничких прегледа возила, а у поступку вршења надзора доноси решење којим се одузима дозвола.

У члану 36. Нацрта закона, проширена је могућност одустанка од процесуирања прекршаја, када су у питању најлакши прекршаји, за које је прописана новчана казна у фиксном износу – ако учињеним прекршајем учинилац није угрозио безбедност другог учесника у саобраћају и ако у последње две године није учинио прекршај из области безбедности саобраћаја на путевима.

У чл. 37–45. Нацрта закона мењају се казнене одредбе Закона, чл. 325, 326, 328, 330, 331, 332а, 334, 336. и 338, у вези са напред предложеним изменама.

У чл. 46. и 47. уређене су одредбе о подзаконским актима, у складу са напред наведеним решењима.

У чл. 48–50. Нацрта закона су прелазне и завршне одредбе.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење Закона о изменама и допунама Закона о безбедности саобраћаја на путевима није потребно обезбедити средства са раздела 15 – Министарство унутрашњих послова.

На основу ове измене Закона очекује се смањење прилива средстава у буџет Републике Србије, по основу редовних техничких прегледа, у износу од 4.500.000,00 динара на годишњем нивоу.

Законом о буџету Републике Србије за 2019. годину („Службени гласник РС”, бр. 95/18 и 72/19) у члану 3. Б. предвиђено је задуживање код Међународне банке за обнову и развој (Светска банка) за Регионални пројекат трговине и транспортних олакшица до 40.000.000 УСД, односно 35.000.000 ЕУР. С тим у вези, потписан је Споразум о зајму 7. маја 2019. године, а ратификован је у Народној скупштини Републике Србије 21. маја 2019. године („Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 6/19). Пројекат се састоји од четири компоненте, од којих Компонента 2 обухвата модернизацију путних прелаза на јавној железничкој инфраструктури. Укупан износ средстава који је предвиђен за модернизацију путних прелаза је 11,45 милиона евра. Предвиђено је да ће се са радовима на модернизацији путних прелаза започети 2020. године.

У оквиру раздела 22 – Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, функција 450 – Саобраћај, Програм – 0702 Реализација инфраструктурних пројеката од значаја за Републику Србију, Пројекат Регионални пројекат трговине и транспортних олакшица, 511 – Зграде и грађевински објекти из извора 11 – Примања од иностраних задуживања предвиђен је утрошак у износу од 450.000.000 динара у 2020. години, а у 2021. години – 500.000.000 динара, а остатак кредитних средстава планирано је да се повуче у износу од 424.000.000. динара у 2022. години.